

Måleribeskrivning

Utomhus

Så här målar du med Pro Arte Linoljefärg från

Munkedals Färgmakeri.

1. Grundning: Späd färgen med 30% balsamterpentin. Använd handskar. Mata på tills det är mättat. Låt torka i två dygn.
2. Späd färgen med 10% balsamterpentin eller alifatnafta. Arbeta in färgen i långa drag och i ett tunt skikt. Låt torka i två dygn.
3. Slutstrykning påføres oförtunnat i långa penseldrag något generösare än i mellanstrykningen. Nu framträder även kulören i sin helhet.

Om du har nyinköpta klädselbrädor kan det ibland behövas en första halvöljning innan man grundmålar.

Detta beror på att många brädor tillverkas av snabbvuxet virke och har inte särskilt mycket egna hartser.

(I boken Lantmannabyggnader av Charles Emil Lövensköld från 1868 kan man läsa att träd fälldes endast under fullmåne i januari och februari månad. Sedan låg stocken och torkade i två år innan man sågade den till brädor. Det tål att tänka på.)

En linolja torkar genom en reaktion med luftens syremolekyler, sk oxidation. Det är därför viktigt att hålla torktiderna.

Om man målar för tidigt så finns det risk att man kan få små blåsor i färgen varma sommartid. Detsamma kan också inträffa om man lägger på för tjockt lager med färg, eller målar i direkt solljus. Värmen gör att färgen bildar film alldeles för fort i förhållande till oxidationstiden.

Därför bör man vänta till sen eftermiddag/kväll om man skall måla tex. en södervägg.

Den bästa tiden att måla slutstrykning är på vår och försommar, då luftfuktigheten är som lägst. Fuktigheten i träet bör inte överstiga 15 %. Olja och vatten är nämligen två motpoler. Skulle du råka ut för regn eller dagg i / under slutstrykningen är detta inget allvarligt, dock trist, då det blir matta fläckar efter vattnet, som man kanske inte uppskattar utseendemässigt. Linoljemålade hus är bara blanka när de är nymålade. Redan efter 1-2 år mattas glansen för att övergå till att bli mer matt. Det yttersta lagret med färg kallas för offerskikt och slits med tiden ner av väder och vind.

På söder och västergavlar har solen tagit oljan efter ca 6 år. Det märker du genom att du får pigment på handen om du tar på fasaden. Man brukar säga att färgen kritar.

Eftersom det fortfarande finns fullt tillräckligt med pigment kvar så räcker det med att påföra en sk halvolja = 50% Balsamterpentin + 50% Kokt renad linolja.

Tvätta först av sk ytsmuts (luftföroreningar, salt, pollen) med vanligt diskmedel eller mild fasadtvätt.

Efterskölj med mjuk stråle från trädgårdsslangen. Låt torka ca en vecka och sen är det bara att återfetta vägg, foder och fönster samtidigt.

Halvoljan är ju färglös. Torka bort ev överflödiga olja och dränk trasorna i vatten.

OBS! Det är mycket viktigt att virket är ordentligt torrt innan du målar eller återfettar.

Det går bra att grundmåla utomhus i bara ett par plusgrader men när du mellan och slutstryker bör det vara minst 15-20 grader. Om du förgrundar ett virke inomhus är det viktigt att lamporna är tända även på natten. Sörj för god ventilation, dels för att förhindra kondens och dels för att balsamterpentin är oerhört skadligt att inandas. Använd därför med fördel lågaromatisk Alifatnafta vid all inomhusmålning. Använd ALDRIG lacknafta i en linoljefärg. Dränk eventuella trasor i vatten pga av risk för självantändning. Penslar rengöres i alifatnafta/såpa. Färg på händer tvättas bort med vanligt diskmedel eller såpa.

Lycka till!

Varför balsamterpentin först och alifatnafta sen?

Vegetabilisk balsamterpentin är antiseptiskt, dvs dödar i viss mån mögelsporer, men framförallt fungerar den som små ”borrmaskiner”. Det blir alltså små kanaler i virket så att oljan kan nå ännu djupare in och mätta träet. Terpentinet hjälper också till att hålla öppet första dygnet så att syret lättare kan nå in, och på så sätt hjälper den oljan att oxidera. Men det är den höga zinkhalten som är den verkliga fungiciden, dvs fungerar som ett mögelgift liknande som blyvitt gjorde på 1800-talet.

Nackdelen med balsamterpentin är att den är så starkt fettlösande så den skadar linoljehöljet som bildas runt varje pigmentkorn,) när man tillverkar färgen.

Det är kvalitén på denna sk sammanrivning mellan linolja och pigment som inverkar på färgens livslängd. Det är därför man kan använda den något ”snällare” lågaromatiska alifatnaftan i mellanstrykningen, och på så sätt förlänga underhållsinter-vallen.

Ommålningsintervallerna för en linoljefärg är ca 12-15 år. Söder och väster är mest utsatt och bör återfettas med en halvolja efter ca 6 år. En norrsida däremot klarar sig gott och väl utan något större underhåll i minst 15 år.

Färgåtgång: Du målar ca 18 kvm på en liter färg vad gäller en hyvlad panel och ca 15 kvm på finsågat virke.

Om du har köpt ett gammalt hus och är osäker på vad det är målat med för typ av färg, så kan man ofta se det beroende på att färger beter sig olika varandra när de åldras.

En linoljefärg tex som inte varit underhållen på minst 20 år, krackelerar i små små flingor som man ganska enkelt kan ”skura” av då det sitter väldigt löst.

En alkydoljefärg däremot spricker först innan den släpper i stora flagor. Om man drar i dessa så ser man också att färgen drar med sig alla gamla underliggande färglager pga sina starka kemiska bindningar mellan molekylerna.

Dessa bindningar gör att alkydfärgerna är täta. När färgen åldras så börjar den spricka. Då tränger det in tre gånger så mycket fukt i virket som alkyden klarar att släppa ut.

Det är då det uppstår rötskador.

(Alkydolja är en raffinerad tallbarrsolja)

En linoljefärg däremot är diffusionsöppen. Med det menas att om det av någon anledning skulle dra in fukt i virket, så kommer det ut igen, avdunstar och försvinner när solen och värmen kommer tillbaka.

Tänk på att det är inte tjockleken på färglagret som skyddar virket utan oljans inträngningsförmåga som därigenom mättar virket på djupet och därför utestänger fukt mm.